

Mugak

DIANA FRANCO

Mugarri eguna izan dugu Durangon: herriko Alpino Elkartek urtero bezala herritarrekin txangoa egiten du herri ezberdinen arteko mugak zehazten zituzten mugarriak ezagutzeko. Ederra izan da txangoa eta azalpenak inspirazio hutsa. Badirudi antzinean, herriko pertsona zaharrenek zutela mugarrien kokapenaren jakintza, eta pertsona horien laguntzarekin urtero egiaztatzen zuten mugarriak beren lekuan zeudela. Egun, mugarriak antzinako dinamika baten oroimena baino ez dira, herrietako kartografia aldundietan digitalizaturik aurkitu baitezakegu. Baina zutabe honetako gaira bueltatuz, muga hitzak askorako ematen du. Eremu teknologikoan, mugak babestea baino, mugak gaintzea bilatu izan da beti, teknologiaren munduan "mugarriak" mugitzeko grina dugu gizakiok, baina antzinean ez bezala, aurreko egoerara bueltatzea ez da harri bat mugitzea bezain erraza. Zientzia eta teknologiaren "mugarriak" mugitzeak eraldaketa sakonak ekarri ditzake gizarteetan.

Adimen artifizialaren inguruan honako esaldia irakurri berri dut: "Adimen artifiziala gizadia desagertzeko aldagai bilakatu daiteke". Esaldia Adimen Artifizialaren Seguratsun Zentroaren webgunean publikatu dute (safe.ai) eta gaur egun gai honen inguruan munduan ezagutza handiena dutenek sinatu dute. Nolabait, teknologia honen "mugarria" berrikusten dabilta. Gizakion garapena aurrera doa etengabe, baina jada badugu zenbait memoria, ikusi dugu pentsatu barik egiteak, merkatuen tiraniak gidatuta, beti ez duela emaitza onik ekartzen. Gutuna sinatu duten askok aurrera egin ahaliko lukete euren enpresen helburu ekonomikoaren bilakaeran. Zorionez, modu etikoa jokatzek ere badu lekua merkatuan, eta horregatik, gutuna ez da euren negozioen gainera harriak botatzea, euren negozioaren inguruan sustraiak eraikitzea baizik. Adimen artifizialaren inguruan estandarrek diseinatzeak, eta erregulazioa bultzatzeak, etorkizuneko adimen artifizialaren mahai-jokoako arauen diseinuan buruan jarriko ditu hausnarketa hauen inguruan dabiltzanak. ●

Serbiarrak udaletxe bateko sarrera blokatzen.

AFP

Kosovo, beste behin ere

AXIER LOPEZ

NATOk Jugoslavia ohiaren kontra (Serbia) aldebakarreko erasoak egin zituenetik 24 urte igaro dira, eta 15 urte Kosovok aldebakarreko independentzia aldarrikatu zuenetik, erreferendumik edo hauteskunde plebiszitatorik egin gabe. Baina urteak pasata ere, tentsioa ez da desagertu eta talkek ziklikoki berpizten jarraitzen dute.

Kosovo lurralde disputatua da serbiarren eta albaniarren artean. 1999ko bonbardaketen ostean, NATOk eta AEBek diseinatu zituzten herrialdearen egiturak eta funtzionamendua, eta hala, etnia bakarreko proiektu bilakatu zuten. Baina ez gutiz; egun 1,8 milioi herritarren %90 albaniarra da, %6 inguru serbiarra.

Azken egunotan, 80 pertsona baino gehiago zauritu dituzte Kosovo iparraldean, NATOko 30 soldadu barne, azken urteotan izandako istilu larrienetan. Horren arrazoia da Kosovo lau udalerrian serbiarrek uko egin diotela alkateak aitortzeari. Herri horiek salbuespena dira, han serbiarrak gehiengo direlako. Apirileko udal hauteskundean serbiarrek uko egin zioten parte hartzeari, eta horregatik herri horietan gutxiengo albaniarrak soilik bozkatu zuen (hautesleen %4 baino gutxiago). Maiatzaren amaieran, serbiar komunitateko kideek udaletxeetako sarbideak blokatu zituzten. Kosovoko Poliziak indarrez erantzun zuen, eta protestak bortitza bihurtu dira.

Serbiarrek eskatzen dute alkateak eta Kosovoko Poliziaren unitate bereziak erretiratzea. Kosovoko Gobernuak diskriminatzen dituela adiera-

zi eta autonomia handiagoa eskatu dute. Gobernuak ez du eskaera onartu, "horrek herrialdearen osotasunaren aurka egingo lukeelako".

NATOk iragarri du beste 700 militar bidaliko dituela, gerraz geroztik Kosovon dituen 3.800 militarrekin batera aritzeko. Europar Batasunak (EB) lau udalerrietako alkateak dimisioa ematea eta berriro hauteskundeak egitea proposatu du. EBk Kosovoko komunitate serbiarrari eta Serbiako Gobernuari eskatu die hauteskunde boikoterako deia alde batera uzteko. Kosovoko presidente Vjosa Osmanik ziurtatu du prest daudela hauteskunde berriak egiteko, beti ere "legezko prozesu baten ondorio" badira.

SOKA LUZEA

NBEko estatuen erdiak baino gutxiagok aitortu du Kosovoren independentzia; nagusiki AEBen aliatu neoliberalak. Salbu, noski, mugimendu sezesionistak dituzten herrialdeak, tartean Espainia. Kosovo aitortu ez dutenen artean Latinoamerikako, Afrikako eta Asiako herrialdeen gehiengo zabalago dago, tartean Errusia, India eta Txina.

Nazioartean ere banaketa nabaria den arren, Mendebaldeko potentziek Kosovorako diseinatutako estatus politikoa mugiezin mantentzen da, eta arazoak sortzen jarraitzen du. Arago, kosovotarren gehiengoak Albanian integratu nahi du, baina horretarako ere eskuak mugatuta dituzte. Ez dira gutxi herrialdean bertan diotenak Kosovo neokolonia edo sasiestatua dela. AEBek Europar duten base militarrik handiena ez dago alferrik Kosovon. ●